

Naidīgie izteikumi un noziegumi, kas izdarīti uz naida pamata pret *LGBT* personām

*Cilvēka cieņa ir neaizskarama. Tā ir jārespektē un jāaizsargā.
Ikvienai personai ir tiesības uz fiziskās un garīgās neaizskaramības ievērošanu.*
Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1. pants un 3. panta 1. punkts.

“Naidīgie izteikumi” attiecas uz naida kurināšanu, diskriminācijas vai naidīguma veicināšanu attiecībā pret personu, pamatojoties uz aizspriedumiem pret šo personu īpašu iezīmju dēļ, piemēram, dzimumorientācijas vai dzimumidentitātes dēļ.

“Noziegumi, kas izdarīti uz naida pamata” attiecas uz fizisku vai verbālu uzbrukumu personai, pamatojoties uz aizspriedumiem pret šo personu īpašu iezīmju dēļ, piemēram, dzimumorientācijas vai dzimumidentitātes dēļ.

“Homofobija” ir iracionālas bailes no personas tādēļ, ka šī persona ir lesbiete, gejs vai biseksuāla persona.

“Transfobija” ir iracionālas bailes no personas tādēļ, ka tā pauž savu piederību citam dzimumam, nevis tam, kas norādīts piedzimstot, piemēram, izmantojot hormonu terapiju, ķirurģisku operāciju, apģērbu vai kosmētiku.

Bailes un iebiedēšana, kas rodas noziegumu, kas izdarīti uz naida pamata un naidīgo izteikumu dēļ liedz lesbietēm, gejiem, biseksuālām un transpersonām (*LGBT*) pilnībā iekļauties sabiedrībā. Naidīgo izteikumu un uz naida pamata pret *LGBT* personām izdarīto noziegumu apjoms ES nav skaidrs, jo lielākā daļa dalībvalstu neapkopo datus šajā jautājumā. Taču pētījumi liecina, ka dažās dalībvalstīs līdz pat 50 % *LGBT* personu ir bijušas naidīgo izteikumu un uz naida pamata izdarīto noziegumu upuri. Tā kā ES limenī nav vienotu noteikumu, dalībvalstis pieņem dažādas pieejas attiecībā uz naidīgiem izteikumiem un noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata.

Pētījumi liecina, ka par naidīgiem izteikumiem un noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata, bieži vien neziņo pietiekami. Daļēji tas ir tādēļ, ka upuri jūtas neērti, atklājot savu dzimumorientāciju tiesībsardzības iestādēm. Dažas dalībvalstis ir ieviesušas “ziņošanu trešai personai”, kas ļauj ziņot par noziegumiem nevis policijas iecirknī, bet kaut kur citur un personai, kas nav policijas virsnieks.

Kriminālatbildība par naidīgiem izteikumiem

Divpadsmit dalībvalstīs (Beļģijā, Dānijā, Vācijā, Igaunijā, Spānijā, Francijā, Īrijā, Latvijā, Nīderlandē, Portugālē, Rumānijā un Zviedrijā), kā arī Ziemeļīrijā un Apvienotajā Karalistē tas ir kriminālpārkāpums, ja tiek kūdīts naidis, varmācība vai diskriminācija dzimumorientācijas dēļ.

Četrās dalībvalstīs (Austrijā, Bulgārijā, Itālijā un Maltā) naidīgie izteikumi ir kriminālpārkāpums tikai attiecībā uz noteiktām grupām, un *LGBT* personas nav to vidū. Tādēļ ir grūti piemērot tiesību aktus homofobijas gadījumos.

Citās dalībvalstīs naidīgie izteikumi pret *LGBT* personām nav atsevišķi definēti kā kriminālpārkāpums, bet likums ir formulēts vispārīgi, un to var izmantot, lai aizsargātu šīs personas.

Noziegumi, kas izdarīti uz naida pamata

Šobrīd visas dalībvalstis paredz, ka fizisks uzbrukums ir kriminālpārkāpums. Lielākajā daļā dalībvalstu sodu par šādiem pārkāpumiem var palielināt, ja tie izdarīti aizspriedumu dēļ pret kādu personu, piemēram, rases vai reliģiskās piederības dēļ (pazīstams kā "pastiprinošs faktors"). Taču ES tiesību akti neprasa dalībvalstīm iekļaut homofobiju un transfobiju kā kriminālnozieguma "pastiprinošu faktoru".

Desmit dalībvalstīs (Beļģijā, Dānijā, Spānijā, Francijā, Nīderlandē, Portugālē, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē) homofobija un transfobija ir pastiprinošs faktors, lai gan dažas dalībvalstis to ierobežo attiecībā uz noteiktiem noziegumiem.

Piecpadsmit dalībvalstīs (Bulgārijā, Čehijas Republikā, Vācijā, Igaunijā, Spānijā, Īrijā, Itālijā, Kiprā, Lietuvā, Luksemburgā, Latvijā, Maltā, Austrijā, Slovēnijā, Slovākijā) homofobija un transfobija nav skaidri definētas kā pastiprinošs faktors. Tomēr sešas no tām (Čehijas Republikā, Vācijā, Latvijā, Maltā, Austrijā un Slovākijā) vispārējais uzskats par noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata, ir atzīts likumā, tādēļ ir iespējams homofobiju un transfobiju ņemt vērā kā pastiprinošu faktoru.

TIESĪBAS UZ VIENLĪDZĪGU AIZSARDZĪBU

2008. gada 28. decembrī ES pieņēma pamatlēmumu attiecībā uz naidīgiem izteikumiem un noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata rasisma un ksenofobijas dēļ (OV L 328/2008). ES ir jāapsver iespēja pieņemt līdzīgus tiesību aktus, kas attiektos uz naidīgiem izteikumiem un noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata homofobijas un transfobijas dēļ, lai *LGBT* personas būtu aizsargātas visās dalībvalstīs.

Šīs informācijas lapas pamatā ir ziņojumi "Homofobija un diskriminācija ES dalībvalstīs dzimumorientācijas un dzimumidentitātes dēļ", 1. daļa "Tiesiskā analīze", kuru 2008. gada jūnijā publicēja Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*), un "Homofobija un diskriminācija dzimumorientācijas un dzimuma identitātes dēļ ES dalībvalstīs", 2. nodaļa "Sociālā situācija", kas publicēta 2009. gada martā.

Pilns ziņojuma teksts ir pieejams: <http://fra.europa.eu>.

Visas Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras publikācijas var bez maksas pasūtīt tās tīmekļa vietnē.

Atruna

Ja rodas jautājumi par šo tulkojumu, lūdzu, skatiet angļu valodas versiju, kas ir šī dokumenta oriģinālā un oficiālā versija.